

je v 16. stoletji Varanzio; prvi pa rabil Blanchard leta 1785.

127. *Pakfon*. Leta 1822 je iznajdel Geitner v Snežniku na Saksonskem novo sestavo kovinsko, ktera se je pod imenom „argentán“ kmali precej dalječ razširila; leta 1824 je isto sestavo pod imenom „pakfon“ Jožef Rudolf žl. Gersdorf na Dunaji iznajdel. Iznajdba te in še nekterih družih njej enakih sestav je koristna za to, ker pakfon v mnogih potrebnih orodjih in v nagizdnem blagu srebro nadomestuje. Sicer pa se mora reči, da so Kitajci že dolgo poprej znali pakfon napravljati.

128. *Panorama* (mal na okrogli plošči). Iznajdec panorame je bil profesor Breisig v Gdanskem na Prusovskem leta 1767; prvo je v veliki meri upostavil Škot Barker v Edinbergu leta 1793.

(Dalje prihodnjič.)

Slovenščina — škodljiva napaka!?

Prav ostrmeli smo, ko smo čitali, kar se je godilo v Celji v sejah mestnega odbora 27. oktobra in 4. nov. In kako ne bi? Celje, kolikor je nam znano, je, hvala Bogu, še zmiraj slovensko mesto; v njem živi le malo pravih Nemcev in še ti večidel tudi slovenski umejo. Razun tega, kakor je „Novični“ dopisnik omenil, celjska glavna šola ni „Cillier Gemeinde-Schule“, ampak ona je javna in glavna šola za vse spodnje slovensko Štajarsko. Zato je tudi v njej število čisto slovenskih otrok mnogo večje od onih, ki oba jezika govoré; pravih, trdih Nemcev pa, ki ne bi po naše nič razumeli, je v njej ubogo malo. Vsak nepristransk človek mora priznati, da se je pri tacih okoliščinah tudi letos na slovenščino še vse premalo ozira imelo, sicer se ne bi pri tolikem številu slovenskih otrok trije učitelji obdržati mogli, ki slovenskega jezika ne umejo. Njih ekselencija slavni državni podtajnik baron Helfert v svojem spisu „die sprachliche Gleichberechtigung in der Schule“ pravi: „Die Erlernung einer zweiten Sprache, soll sie eine wirksame, eine nachhaltige sein, kann nur auf die vorausgegangene Festigung des natürlichen Unterbaues der Muttersprache folgen. Die gleichzeitige Verfolgung beider Zwecke, des sachlichen, wie des sprachlichen, sei naturwidrig, ein solches Verfahren verstiesse gegen die ersten Grundsätze aller Unterweisungskunst“ itd. Tako govori in piše plemeniti Nemeč v svoji visoki državni službi. Al enajstim odbornikom celjskega mesta ne diše take šole, iz katerih bi izhajali izobraženi Slovenci, ki bi za potrebo tudi nemški znali, ampak oni hočejo take učilnice ali prav za prav mučilnice imeti, v katerih bi se slovenska mladež na vrat na nos ponemčevala, slovenska narodnost pa z nogami teptala. Oni hočejo, da bi bile naše šole ne „Bildungs-“ ampak „Entnationalisirungs-Anstalten“, kakor so bile njega dni, ko so morali otroci, ki so kako domačo besedo spregovorili -- „Schandholze“ vlačiti.

Te zlate čase si menda enajsteri celjski odborniki nazaj želijo, sicer ne bi mogli ene mrvice veljave, ki jo je dozdej slovenščina na slovenskem Štajarji zadočila, „škodljivo napako“ imenovati, sicer ne bi mogli vpiti, da je zavoljo tega vès poduk in vsa prihodnost njihovih otrok iluzorična, sicer ne bi mogli v središču slovenskega okraja čisto nemških šol zahtevati in to NB. tako razžaljivo in nespodobno, da njih obnašanje nemški izobraženosti celó nobene časti ne dela. — Ne dvomimo, da se zdi „enajsterim“ škodljiva napaka, če se slovenščini na slovenski zemlji le kolikaj pravice skaže; al drugo vprašanje je: je li tudi večina Celjanov njih misli, ker so Celjanje pri mnogih prilikah že pokazali, da niso še tako daleč zašli, da bi se roda

in doma svojega sramovali? Pa če bi tudi večina Celjanov tako mislila, ko oni, ne bi smeli — enajsteri — samovlastno tako postopati, ker izmed 398 učencev na celjski glavni šoli je neki le 63 celjskih. Čudno čudo nam se toraj vidi, kako morejo enajsteri odborniki celjski drž. ministerstvu vloge pošiljati zavoljo nemških šol, ne zaslišavši poprej občine na Bregu, ki je večja ko celjska in ki ima pri šoli toliko govoriti, ko ona. Menda vendar tudi ni občina na Bregu taka, da bi se roda svojega sramovala in s preziranjem materne jezika sama na-se pljuvala! Mislimo toraj, da srenja brežka, kadar bo zavoljo šole svoje mnenje oddala, ne bo tujega prosa branila, svojega pa vrabcem pustila; marveč da se bode krepko za svoje pravo potegnila in da bo ta jezična pravda slovenščini več hasna ko škode donesla.

Ker se pa tudi drugod takih ljudi ne manjka, ki zdihujejo po izključivnih nemških šolah še bolj, ko nekdej Izraeljci po loncih mesa, in ki radi, če ne očitno, vsaj na tihem godrnjajo, če je njih šola le kolikaj v slovenskem duhu osnovana, se mi potrebno zdi pri tej priliki o tej važni zadevi nekoliko več spregovoriti.

Govori se navadno, da naše ljudstvo za slovenske šole ne mara, marveč da vsak revni kmetič neizmerno vrednost nemščine spozná in posebno zato otroke svoje v šolo pošilja, da bi se je naučili.

Al ta ugovor, dasiravno ga moramo tolikokrat slišati, da nas že ušesa bolé, je čisto prazen. Ne tajimo sicer, da je mnogo ljudi, ki bi radi samo nemške šole imeli; al obrnite to reč drugači in vprašajte ljudstvo naše: ali bi raji imeli, da nemščina še dalje v vsej svoji oblasti ostane, ktero je v naši slovenski deželi imela malo da ne v tako polni meri, kakor da smo tam kje v sredi „rajha“, ali da bi slovenščina na Slovenskem vladala tako ko nemščina na Nemškem, talijansščina na Talijanskem itd.? in jaz stavim svojo glavo, da si bo vsakdo to zadnje izvolil. Za nemščino potegnil se bo samo kak nemškutarček, kteremu je dozdej nemščina mošnjico polnila, in pa kaka kmečka prismoda, ki zdaj ne vé, kako bi se nosil, ko zná enmalo „dajč“, kajti če bi slovenščina obveljala, ne bi več mogel tak božji volek na one, ki nemškega ne znajo, tako zaničljivo gledati, kakor da ima — čredo ovác pred sabo. Sicer je pa vse ljudstvo naše za slovenščino. To nam priča jasno in glasno onih 20.000 podpisov, ki so se l. 1860 za obveljavo slovenščine na Dunaj poslali. Blizo 20.000 podpisov veljavnih mož je menda za vsakega človeka dovolj dokaza, kaj želi trezno ljudstvo naše, ktero ne mara za mačkine godbe, preganjanje cilindrov ali škriccev in druge take nespodobne demonstracije. In komur je teh 20.000 podpisov premalo, mu jih dobimo v kratkem lahko še 20.000 ali kolikor je treba, ker ljudstvo naše je bilo, je, in bo vedno za obveljavo slovenščine. Al sila kola lomi. Zato ko vidi, da v kljub vsem obljubam, vse le pri starem ostaja, ko vidi in sliši veliko kokodakanja pa nič jajc, ker razun pridige v cerkvi in klicanja beričevega pred cerkvijo (ki pa navadno naš jezik pači, da je groza) povsod v javnem življenji stara navada še zmiraj 'zvonec nosi — ko vidi, da je ponemčeni gospôdi naši, ktera (hvala vsej tisti, ktera ne spada v to vrsto!) se še toliko potruditi neče, da bi vsaj priimke in lastne imena pravilno pisati znala, službovanje v slovenskem jeziku je še vedno tako „unmöglich“ in „unthunlich“ ko pred 15 leti, je pač čisto naravno, da je v tacih okoljščinah nemščine v šolah milo pogreša, in če je za-nj prepozno, se je naučiti, da jo vsaj svojemu sinu iz vsega srca privošči, ker je prepričan, da ako bo sicer še tako prebrisan, moder in izveden, bo vendar brez znanosti nemškega jezika tako rekoč gluh in mutast, in tujec v svoji lastni deželi. Zameriti mu

moremo to tako malo, ko onemu, ki je primoran v svojo lastno hišo skoz okno se plaziti, ker mu ni dopuščeno vrat odpreti.

Ali ta narobe svet ne more na véke tak obstati. To je gotovo ko amen v očenašu. Mi damo Bogu, kar je božjega, cesarju, kar je cesarjevega, tudi nam se mora dati, kar je našega, in po besedah Njih Veličanstva Franc Jožefa tudi nam zagotovljenega, kajti „justitia“ je že po besedah pokojnega cesarja Franca „fundamentum regnorum.“ Naš jezik mora toraj pravico zadobiti, kakoršna mu gré, v šoli, v cerkvi, v uradnih in povsod v javnem življenji, in kakor hitro se to zgodi, nam ne bo več nemščina ko vsakdanji kruh potrebna, ampak ona nam bo le poboljšek, kterege se nihče branil ne bode, kdor ima po svetu opravil, dobro vedé, da „kolikor jezikov znaš, toliko ljudi veljaš.“

In te zmage gotovi imamo prav, da se za slovenske šole krepko poganjamo, in se še ne zmenimo, če tudi tù ali tam kak prenapet nemšk Mihelj zavoljo tega kaj ponjergá in kak aboten kmetič v njegov rog zatrobi. Priprostemu kmetu tega toliko ne zamerimo, ker on v svoji nevednosti ima oči le za sedanji trenutek; al tistim odbornikom celjskega mesta, ki imajo na sedaj vès svet pretresajoče ideje tako malo ozira, da slovenščini na slovenski zemlji še toliko prostora ne privoščijo ko nemščini, se prečuditi ne moremo. Lahko da so oni ponemčeni, od pete do glave; al naj bi pomislili, da prebivajo v sredi slovenskega naroda, ki ima polno pravico do obveljave dozdej toliko prezirane in zatirane narodnosti svoje, da bi se toraj bolj spodobilo njim posloveniti se, ko narod še dalje ponemčevati. Res je smešno, kako morejo dandanes možje, ki se modrim in razumnim prištevajo, po vsej sili zahtevati, da bi se še dalje noga po kopitu prenarejala!

(Dalje prihodnjič.)

Slovensko slovstvo.

* „Strup.“ *Vesela igra v enem djanji; prosto poslovenila Luiza Pesjak-ova, v Ljubljani 1865.*

Kdo bi bil mislil, da bo družemu vezku slovenskih gledališčinih iger tretji tako naglo za petami! Kdor je bral, kar nam je premarljiva gospá že spisala bodi si v prozi, bodi si v poezii, s srčnim veseljem segel bode po najnovejšem njenem delu, ter v njej občudoval pisateljico dražih dušnih darov, ki se je v tako kratkem času povzdignila do izvrstnosti na slovstvenem polji slovenskem; kajti še le čez tri mesce bo leto in dan, kar je prvokrat v roke vzela slovensko slovnico. Živ dokaz, koliko premore pravo rodoljubje. Kar pa to njeno delo še bolj zvikšuje, je to, da je čisti donešek svojega „Strupa“ darovala „slovenski Matici“. Pri vsem tem menimo, da se ne motimo, če pravimo, da bodo vsi pravi rodoljubi z veseljem segli po veseli igri, zlasti pa prosimo slavnih čitavnic, da bi pospešile razprodajo slovenski „Matici“ na korist. Na prodaj je pri Giontini-u v Ljubljani in v čitavnicah po 20 kr.

* *Umni Gospodar. Mesečnik za kmetijstvo, obrtnijstvo in druge deželne zadeve ter za izobraževanje ljudstva sploh. Izdaja ga c. kr. kmetijska družba goriška. Vreduje ga prof. Andrej Marušič. Izhaja 15. dan vsacega meseca na pol pôli in veljá 1 gold. za celo leto. Naročnino sprejema do 15. januarja 1865 vrednik v Gorici šte. 277.*

„Novice“ preljubega svojega tovarša „Umnega Gospodarja“ živo priporočajo ne le goriškim, temuč vsem slovenskim gospodarjem, mladim in starim. Kazal je skozi dve leti, da je tega priporočila jako vreden: vreduje ga mož, s katerim se naša slovenska domovina po pravici sponaša in ki nam v lični domači besedi pri-

naša mnogovrstnega podučnega in kratkočasnega blaga, in vse to za mal goldinarček na leto. Pa čujmo, kaj „naše Gorice list“ sam pravi: „Namenjen je sicer naš „Gospodar“ goriškim Slovincem in je, ali želi biti prav za prav deželni list za ljudstvo. On se ne pečá z učnimi rečmi in tudi ne nalašč z zgolj duševnimi in zlasti ne z narodnimi zadevami, ampak (po namenu kmetijske družbe, ki ga izdaja) meri le bolj na poduk v vsakdanjih telesnih rečeh in na blagostanje našega ljudstva na kmetih, drži se pa vendar le reka „s kruhom za duhom“. Resnica je namreč, da s kruhom človeka najlože uloviš, kakor miš s špehom. Daj mu kruha, pa ga imaš, za kar hočes (Panem et...). „Kruh je omika“, to je, le premožnišemu človeku je za omiko mar. Siromak, ki ga revščina tlači, ne praša po omiki, ampak po kruhu. Pridgaj lačnemu ali podučuj ga, kolikor hočes, malo ti porajta za tvoje še tako lepe in ubrane besede. V tem tedaj, ko „U. G.“ lemež kleplje, kruh pridelavati uči, skrbi posrednje (po ovinkih) tudi za duha, podaja ljudstvu ob enem, dasiravno v plitvi skledici, tudi dušno jed, trosi omiko. Gledé na vse to sme torej „Gospodar“ po pravici pričakovati, da mu tudi tisti domoljubi slovenski (in ne le goriški), ki za kmetijske in materialne reči navadno ne marajo, ne bodo vrat zapirali.“

* *Cvetje iz domačih in tujih logov.* „Glasnik slovenski“ nam radostno donaša novico, da začno te knjižice z novim letom zopet na svitlo izhajati. Pripravljene so za izdavo ali se še pripravljajo razne dela lepoznavske, izvirne ali poslovenjene; najpred izidejo: poljski roman „Kirdžali“ od M. Čajkovskega, A. Umekove „Pesme“ (mnoge med njimi še nikjer ne natisnjene); ruski roman Gogolov „Taras Bulba“, Pellikova tragedija „Tomaž Mor“, M. Valjavčeve „Poezije“ itd. Gradivo je mnogovrstno in jako zanimivo; naj najde toraj podpore po vseh straneh naše domovine! — Izhajalo bode, kakor doslej, vsacih 6—8 tednov v posameznih zvezkih, pet pôl debelih; naročilna cena vsacemu zvezku (brez poštnine) je 25 kr. in se bode plačevala o prejemi vsake knjižice; kdor hoče pa vseh 6 vezkov IV. šestke (zv. 22.—27.), poštnine prostih, naravnost po pošti prejemati, ta naj pošlje za nje 1 gold. 80 krajc. Nabiravcem naročnikov se daje vsak 11. iztis po vrhu.

Tri dni v Zagrebu.

Spisal Dr. Ž.

(Dalje.)

Tretji dan svojega bivanja v Zagrebu šetal sem zjutraj po trgih in ulicah, da mestno fizionomijo vrlo dobro vtisnem svojemu spominu. Celo mesto je jako snažno, in kakor sem že omenil, je razdeljeno v spodnji in zgornji grad. Ulice spodnjega grada so večidel makadamizane; imajo jako široke velikomestne trotoare, so lepo ravne, skorej bi rekel po motozu izpeljane in se vsaj v poglavitnem delu vse iztekajo na véliki trg Jelačića bana. Hiše pa so v večini lepe in po najnovejši šegi sezidane, tedaj vredne po velikosti in okusnem skladi kinčati glavno mesto hrvaške zemlje; vendar zapazi oko potnikovo na prvi pogled, da še le v novejšem času je spodnji grad slekel svojo pohlevno, da ne rečem borno obleko, ter sedanjo, vendar še nikakor ne dogotovljeno opravo oblekel, kajti mnoge tù in tam med krasnimi poslopji stoječe preborne kočé očividno pričajo, da so pred nekoliko desetletji še večidel enake tovaršice imele. Spodnje mesto je dalje kot širje, in kakor sem že enkrat omenil, je v večini prebivališče rokodelcev, obrtnikov, trgovcev, umetnikov itd. ter ima

papir iz Aleksandrije ni smel izvaževati, katero je kralj Ptolomej iz nevošljivosti dal, da bi kralj Evmen v Pergamu svoje knjižnice ne mogel utemeljiti niti pomnožiti. Na Nemškem so se s pergamentom seznanili leta 1280, in leta 1337 že nahajamo v Norimbergu fabriko za pridelovanje pergamenta.

139. *Petroleum (kamno olje)* se dá iz premoga skuhati, pa se tudi samo skuha v globoki zemlji, kjer je mnogo premoga, in puhti samo po sebi in teče iz zemlje skoz razpokane pečine. Najbogatejša dežela o tem je severna Amerika, in posebno država Pensilvanija. Dolgo niso umeli kamnega olja prav rabiti; toda v najnovejšem času, še le leta 1860, ko so vidili, da se to olje dá očistiti in da potem lepo svetlo gorí in brez nevarnosti, je začelo sloviti, tako, da bo skorej edina svečava mestnih ulic pa tudi domačih sob, ker nikakor ni nevarno, kakor se pripoveduje, ako je le prav očiščeno, in ker je boljši kup, in bolj svetlo gorí kakor vsako drugo olje. (Več o tem beri v „Novicah“ 6. listu in v Koledarčku družbe sv. Mohora za leto 1865, stran 51—54).

140. *Pilarji* so bili že leta 1419 v Norimbergu.

141. *Pisne peresa.* V 5. stoletje so v prvič rabili prave pisne peresa. Vzhodno-gotiški kralj Teodorih, kateri — čeravno je bil kralj — se ni mogel naučiti svojega imena podčrtati, ali le namesti vsega samo štirih črk (Tdrh) narediti, se je posluževal neke plošče, v katero so te črke vrezane bile; položil je ploščo na papir, je vzel pero v barvo namočeno, in je z njim iste poteze naredil, kakor so bile v plošči izrezane. Konec 6. in 7. stoletja so se pisne peresa, gosje in druge, zmiraj bolj in bolj rabile. Dandanašnji gosje peresa skorej povsod nadomestujejo jeklene peresa, ktere so pred nekaterimi leti Angleži iznajdli.

142. *Pivo, ol.* Pivo, čegar iznajdba se navadno Nemcem pripisuje*), je menda že več kakor 2000 let znano. Arhiloh, ki je 700 let, in Eshil in Sofokel, ki sta več ko 400 let pred Kristusom živela, ga imenujejo ječmenovo vino; tudi Diodor Sicijski okoli leta 50 pred Kristusom, in Plini v sredi 1. stoletja govorita o tej pijači. Vendar je verjetno, da pivo, katero je od Egipčanov najpoprej iznajdeno bilo, ni naše sedanje hmeljevo pivo bilo, ampak iz zavrelega ječmena pripravljena vinokisla tekočina. Pravo pivo je še le pri Nemcih v drugi polovici 4. stoletja po velikem preseljevanju narodov v navado prišlo; severni in slovanski narodi ga kakor tujo iznajdbo niso kaj ljubili, in so svojo iz strdi, kisa in vode pripravljeno medico veliko bolj hvalili in rajše pili. — Pivarnic ali pivarij najdemo v Avgsburgu že v 13. stoletju. Broihan, hanoveranski pivar, je leta 1525 iznajdel sladko, najbolj iz pšenice pripravljeno pivo, katero se po njem tudi brajhan (pivo iz pšenice ali pšeničnik) imenuje.

143. *Plavži* (Hochöfen) so bili prvi leta 1727 v Mansfeldu zidani.

144. *Pletenje (štrikanje)* je bilo v 16. stoletju iznajdeno, toda ne ve se za gotovo, kje. Verjetno je, da se je pletenje z grobejo volnato prejo na Škotskem, s tanšo prejo in svilo pa na Španjskem in Laškem začelo. Saj toliko je gotovo, da je angleški kralj Henrik VIII. prvi leta 1530 svilne spletene nogovice nosil, ktere je iz Španjskega dobil; kraljica Elizabeta pa jih je pozneje iz Laškega dobivala.

145. *Podkove.* V starih časih še pri konjih niso bile podkove v navadi; da so jim kopita varovali, so jim obuvali močne nogovice, čevlje ali sandalije, ktere

se vé da so le kratek čas trpele in mnogokrat v blatu obtičale. Poznejši grški pisatelji iz 10. do 12. stoletja govorijo najpoprej o železnih, luninemu srpu podobnih podplatih na nogah kónj, in to je dokaz, da so že takrat konji podkove imeli. Tudi so jih že z žebli pribijali na kopito.

146. *Podoborezarstvo* (Formschneidekunst) je neki že pri Kitajcih leta 1080 pred Kristusom bilo navadno; na Nemškem se je še le leta 1430 po Janson Costerji vpeljalo; po zmoti so njega tudi imeli iznajdeca tiskarstva, in mu zato leta 1856 v Harlemu spominek postavili.

147. *Pokavno zlato* (Knallgold) je menih Valentin v Erfurtu leta 1413 iznajdel, pokavno srebro Berthollet leta 1788, pokavni prah pa Taheni leta 1666. (Dal. prih.)

Slovenščina — škodljiva napaka!?

(Dalje.)

Latinski pregovor se glasi: „Si vivis Romae, romano vivito more“, to je: „ravnaj se po ljudéh, med katerimi živiš.“ In res: kdor se naseli na Talijanskem, nauči se talijansko brže, ko more; kdor pride med Nemce, jo hitro z Nemci potegne; kdor se naseli na Magjarskem, se pomagjari; kdor se misli v Ameriko podati, hití se že naprej angleškega in francoskega jezika učiti, ki sta tam v navadi; tako tudi je treba, da, kdor pride v slovansko deželo, spozná potrebo znanja deželnega jezika njenega, znanja književne slovenščine, ali če je njemu to znanje si pridobiti nemogoče, da ga vsaj otrokom svojim preskrbí in privoščí. Avstrija naša je družina mnogih narodov, ki govorijo svoj jezik. Vsi ti narodi morajo priti k temu spoznanju, da vzajemno spoštujejo narodnost vsako. Treba, da državna oblast sama o tacih zadevah reče: „sic volo, sic jubeo.“ Avstrija mora spoznati, kaj je njen glavni cilj in konec: da se namreč mali narodi, iz katerih ona obstoji, pod njeno mogočno obrambo vsak po svoje lepo in mirno razvijajo in napredujejo, svoje domače zadeve v sporazumljenji z vlado si sami poravnajo in po tem edino pravem potu k bolji sreči in blagostanji koračijo, kar bi sicer, samim sebi prepuščenim, brez take mogočne obrambe v sedanjem času nemogoče bilo. Avstrija mora toraj biti za narode, iz katerih ona obstoji, po našem mnenju to, kar je popotnikom lepo, varno zavetje v veliki samoti in strašni, viharni noči. In to zamore le biti, da je vsem narodom enako pravična; da je Magjarom magjarska, Talijanom talijanska, Slovanom slovanska tako kakor Nemcem nemška. Taka Avstrija je, kakor je Palacky že zdavnej rekel, tako silno potrebna, da bi se spet osnovala, če bi tudi kdaj sedanja razpadla. Avstrija pa, za katero se mi potezamo in z nami velika večina Avstrijanov, ne bi rabila toliko vojakov, ne toliko uradnikov, toraj tudi davkov veliko manj, kajti opirala bi se ona na srečo, blagostanje, zupanje in ljubezen vseh narodov svojih, ki bi se veselili sebi podeljene autonomije in svoje domače, posebno svoje narodne zadeve v sporazumljenji z vlado si sami lepo poravnali; ne majoriziral bi narod naroda, in vsak bi dosegel pravice svoje in niti v deželnih zborih niti v državnem zboru bi ne trebalo ziniti ne besedice za ravnopravnost, ker se sama po sebi umé.

Nadjamo se, da gledé na vse okoliščine se bode spoznalo, da po sedanjem preobširnem centralističnem potu ne gré dalje, po magjarsko dualističnem pa, od kterega se je poslednji čas nekaj šepetati začelo, še manj; kajti gorjé narodu, komur bi drugi, ti ali uni, kruh ravnopravnosti rezali, ki se tako rad rok prime.

Nadjamo se toraj, da bo Avstrija, kakor hitro se bo

*) Naš Terstenjak nam je v „Novicah“ to iznajdbo drugače razjasnil. Vred.

popolnoma prepričala, da po sedanjem potu zdatno napredovati ne more, edino pravega, vsem narodom enako pravičnega pota se poprijela. Upajmo, da bo Avstrija, ki je svojo armado v daljni Šlezvik-Holštajn poslala, da je tam za zatirano narodnost kri prelivala ter je pred tujo silo in krivico branila, pravična vsem svojim narodom. Potem pa bo ona prva država na vzhodu Evrope; ne bo se ji treba več centrifugalnosti narodov bati, kajti pridobila si bo ljubezen in zaupanje njihovo toliko, da se bo lože in bolje na nji opirala ko na milijon bajonetov.

Ne manjka se sicer ljudi, ki pravijo, da se to še zgoditi ne more, da ne more Avstrija vsem narodom svojim ustreči, ker bi se sicer v strašen kaos spremenila in nehala biti velika moč.

Al to ni tako. Avstrija ima po naših mislih ostati eno, ednostavno in ustavno cesarstvo. Od centralizacije ji ni treba ko toliko popustiti in le toliko autonomije in nezavisnosti različnim narodom svojim podeliti, kolikor je neogiblivo potrebno, da si vsak narod svoje domače, posebno pa svoje národne zadeve v sporazumljenji z ustavno vlado neodvisno od drugih narodov sam opravlja. Toliko decentralizacija je pa v Avstrii neobhodno potrebno, je *conditio sine qua non*. Al decentralizati se ne bi smelo v smislu nekdanjih kraljestev, vojvodstev, kneževin in grofov, iz katerih obstaja cesarstvo naše, ampak v smislu in po potrebah različnih avstrijskih narodov, kajti kraljestva in vojvodstva so pomrle, al narodi niso in ne bodo. Le oni so, zavoljo katerih ni in ne bo Avstrija nikdar tako centralizirana in jednostavna, ko je, na pr., francozka država, ne pa različne dežele, kneževine in grofovine. Tudi tiste historične pravice, starodavne „*libertates*“ in „*immunitates*“, ki skrivajo v sebi večkrat starodavne krivice do drugih manjih narodov, krivice, ki so morda veliko večje, ko te, čez ktere ti privilegijati zdaj toliko upijejo, naj bi se nikdar več k življenju ne obudile, kajti one bi državo le drobile in slabile, in zraven še ravnopravnost narodno povse nemogoče delale. Naj počivajo toraj v miru. (Dal. prih.)

O naših knjižnicah.

Toliko se je pisalo v naše časnike in zlasti v „*Novice*“ o zadevah slovenskih knjižnic, da bi bila vsaka beseda voda v rešeto pri njem, ki še ni spoznal silne potrebe in velike koristi taci naprav. Rad bi s sledečimi vrsticami le iznova obrnil pozornost vseh na to prevažno stvar, in rad bi obudil bravcem „*Novic*“ spomin na une znamenite sestavke.

Naše knjižnice so večvrstne; svoje knjižnice imajo čitavnice, bogoslovnice, gimnazije in realke, slednjič tu pa tam ljudske šole in fare.

Ne bom govoril o knjižnicah prve in druge vrste; srce vsacemu rodoljubu igra, če pomisli lepi razcvet naših čitavnic, ki so res ognjišče narodne zavesti in podlaga lepe prihodnosti Slovencev. O da bi vedno ostale, kar so dandanes, da se ne bi nikoli preobrazile, kakor dosti nemških kazin, le v zbirališča za igro in zabavo, pozabivši svoj viši namen! — Kakor v čitavnicah, biva národni duh v naših bogoslovniceh, ki so edine nam privoščene više šole. Njihove knjižnice ne obsegajo le vseh delov slovenskega slovstva, temuč tudi dosti hrvaških, českich itd. Pa tudi rabijo se, kakor menda nikjer drugod. Naše duhovstvo je bilo od nekdanj prvi steber narodnosti. Njegove zasluge v tem oziru je vredno poslavil gosp. dr. Toman pri prvi obletnici mariborske čitavnice.

Poglejmo zdaj v knjižnice naših srednjih šol: gimnazij in realk. Če smem — pa ne vem — izvzeti ljub-

ljansko gimnazijo, se o knjižnicah družih, žalibog, ne dá veliko veselega reči. Zvedil sem precěj o njihovem slabem stanu. V tem, ko imajo od vseh strani podporo, da si spravijo nemških, latinskih, grških, laških in družih knjig, se za slovenske malokdo zmeni, se vé da še manj za druge slovanske. Včasih sporoči kak rodoljub, včasih kako društvo kake bukvice, včasih podari kak pisatelj svoje delo, — in s tem smo skoro pri kraji. Kupi se jih malo — malo, ker še denarjev „za važniše (neslovenske) knjige manjka“ — navaden izgovor naših nasprotnikov! To je res žalostno! Slovenci! pomagajmo z besedo (na pravem mestu) in pa z djanjem knjižnicam naših realk in gimnazij na noge! Če je lepa knjiga velik zaklad, vendar nikdar ni večji, kakor če jo v roci bistrumnega mladenča vidiš. Ponudimo tedaj dijakom slovenskih knjig, žrtvujmo po zmožnosti v njihove bukvarnice, in položili bomo zlato seme v zemljo plodnega polja!

Pa knjige ne koristijo nič, če samo v omari ležijo; treba je tudi skušenosti, da se vsacemu mladenču najpripravniše v roko dajo. Potrebno je, pozornost učencev nenehoma na to stvar nagibati, jih k temu čistemu studencu vabiti in klicati. Ker Slovenci v šolah še nismo dosegli ravnopravnosti, naj se maternemu jeziku domá v prostih urah daje, kar mu po pravici gré. O da bi se povsod po tem ravnalo! — Vem gimnazijo, na kateri se dijakom za teden ali štirinajst dni delijo nemške tako imenovane „*unterhaltungsbücher*“, al o slovanskih knjigah ni duha ne sluha. In zakaj? Nihče učencem ne omeni o njih, — še dobiti so težko, če ravno jih ni premalo!

Je li tedaj čuda, da si mladež, v tem oziru mnogokrat slepa, nosi iz tako imenovanih „*leihbibliotheken*“ romane in igrokaze, ki so brez haska in včasih mladini sam strup? — Če se mladenču že na gimnazii ne vsadi rodoljubje in zavest narodnosti v srce, tudi leta na vseučilišču ne bodo sadonosne — in večidel se sme malo ali nič od njega pričakovati. Odpadnikov je dosti, ki vsacemu lahko služijo za izgled. Tukaj tukaj tedaj pomagajmo!

Kar o gimnazijah in realkah, veljá tudi o ljudskih farnih in šolskih knjižnicah. Ne dá se od njih dosti veselega reči. In vendar, če smo pravi prijatli napredka, če želimo iz srca povzdige narodove na višo stopnjo omike in blagostanja, ne bomo pogleda obrnili le na poprej imenovane, temuč tudi na ljudske bukvarnice.

V ljudski šoli se položi temelj prihodnji omiki. Al kar se otrok tu naučí, ne sega nad stvari, za današnji svet neobhodno potrebne; pa še te ti bo pozabil v nekterih letih po dovršeni šoli, če mu branja mikavnega ne napraviš, če v njem ljubezni do knjig ne vnameš!

To se pa najlože storí, ako se delijo malim učencem knjige, ki so za-nje pripravne, zlasti take, ktere obsegajo mične, podučivne stvari, pripovedke, pesmi itd. Hvala gré našim pisateljem, da imamo taci obilno.

Otroku ne manjka časa na paši, v nedeljah in zimskih večerih pa tudi domá ne, da ti knjige bere. Sčasoma se mu bodo tako priljubile, da jih bo težko pogrešal; in če doraste, ne bo segal le po tem, kar je „*dulce*“ (prijetno), temuč tudi kar je „*utile*“ (koristno). Korist šolskih knjižnic se torej ne dá dovelj ceniti; odprt je tu revežu kakor premožnemu vir duševne hrane, — vsaki je povabljen! Kar si mora drugod drago kupiti, dobí tu zastonj ali za sila nizko ceno.

Šolske knjižnice pa ne zadostujejo. Če človek odraste, mu je treba družih knjig. Kmet in rokodelec sta železen steber državi, zakaj bi tedaj, ločena od družih stanov, v nevednost obsojena bila? Kmet in rokodelec sta praktična človeka, v obče bistre prebri-

157. *Pređenje in tkanje*. Preli in tkali so že v starodavnih časih, posebno kjer se je ovčja volna in kozja dlaka lahko dobivala. Že iz sv. pisma vemo, da je to žensko delo bilo, in da so se že tkanine iz rumene, bele in pisane svile za dovršenje sv. šatora izdelovale. Tudi se pripoveduje, da je Noema, sestra prvega kladvarja, Tubelkajna, pređenje iznajdla (I. Mojz. 4. 22). Tudi beremo v Homerovi Odiseji, da je mati Nausikaeina škrlatno volno z vretenom prela. Vreteno je tudi bilo mnogo tisuč let edino orodje, s katerim se je prelo; zakaj še le v novem času je bil kolovrat iznajden (glej: „kolovrat.“) Ravno tako so bile prve tkavske statve prav priproste: iz lesenega okvira z nekaterimi ravnovisnimi palicami in s novavnico, kakor to še sedanja priprosta naprava pri nekaterih indijanskih in afrikanskih narodih naznanuje. Že sv. pismo govori o tkanji, in sicer tako, da se vidi, da je ta umetnost že v starodavnih časih precej izurjena bila (glej: Tob. 2, 19; Pregov. 31, 13 itd.) Že v sivi zdavnosti so razumeli lepo tkati; posebej so stari Egipčani zavoljo svojega natančnega tkanja sloveli; še zdaj to dokazujejo ostanki, kateri se nahajajo na egiptovskih mumijah. Od Egipčanov so se Grki tkanja naučili, od njih pa veliko drugih narodov. Pa še poprej kakor tkanje je bilo iznajdeno pridelovanje kosmatine in klobučine (Filz), kakor to vidimo pri nekaterih pastirskih, v pustinjah bivajočih narodih, na pr. pri Kirgizih, Baškircih, Kalmukih in drugih, kateri še sedaj o tkanji ničesa ne razumejo, toda lepo kosmino in klobučino izdelujejo.

158. *Predivna mašina za bombaž* (bombaževna predivnica ali tkavnica). Leta 1769 je Anglež Arkwright (izr. Arkrajt) bombaževno predivno mašino iznajdel, ktera iznajdba je za Angleško neskončno imenitna in milijonom ljudem dela daje. Hotel je v Warringtonu „perpetuum mobile“ (vednogibnico) narediti; toda urar Kay ga je pregovoril, da naj s svojim izvrstnim talentom v mehaniki predivno mašino za bombaž dovrši, kar se je tudi zgodilo, tako, da je ta mašina že leta 1769 dobila patent ali privilegijo; leta 1775 so to privilegijo ponovili, leta 1785 pa jo je kraljeva sodnija (tako imenovani „kingsbench“) zopet ovrгла. Tudi to mašino so odslej mnogovrstno zboljšali.

159. *Predivna mašina za predivo*. Cesar Napoleon I., ki je najbolj želel, nad Angleži ponašati se, je leta 1810 en milijon frankov razpisal za iznajdbo predivne mašine za predivo (Flachsspinnmaschine). Ta naloga s tako lepim razpisanim darilom je med francozkimi in nemškimi mehanikarji izbudila živo delavnost, in če se tudi, dokler je prvo francozko cesarstvo trajalo, cilj ni popolnoma, ampak le deloma dosegel, so vendar te mnogokrat ponavljene poskušnje poznejim umetnikom služile v to, da so to težko nalogo dognali in dovršili. V najnovjšem času so na Angleškem izvrstne predivnice napravili, ktere so sedaj tudi posebno v Avstrii in na Nemškem vpeljane. (Kon. prih.)

Slovenščina — škodljiva napaka!?

(Dalje in konec.)

Po tem takem imela bi centralizacija v splošnih zadevah, kakor gledé davkov, vojaštva, trgovine itd. vse enako obsegati, bodi si Magjar, Nemeč, Talijan ali Slovan; naj ima kdo kake stare privilegije ali ne. V takih splošnih zadevah, ki vse enako vežejo, mora biti država naša, kakor da bi iz enega samega naroda obstala. V vseh drugih domačih, posebno narodnih, šolskih in verozakonskih zadevah nam je pa autonomija tako potrebna, ko ribi voda, in to malim narodom: Slovakom, Rusinom, Slovencem itd. še bolj ko velikim, ker

je znano, da velike ribe male jedó, ne pa male velikih. — Da je taka decentralizacija na Avstrijskem res silno potrebna, se tudi že iz tega lahko posname, ker se v novjšem času še Francozi in Talijani za decentralizacijo potezajo, še Francozi in Talijani, katerim se menda vendar očitati ne more, da bi kake „Trennungsgelüste“ imeli; še oni spoznajo za neobhodno potrebno, da se poedinim pokrajinam večja autonomija podeli, dasiravno bi človek mislil, da imajo kot ena družina, eno telo, vsi skoro popolnoma enake potrebe. Kako ne bi potem decentralizacija in autonomija v domačih rečeh v naši Avstrii potrebne bile, ki obstoji iz mnogo različnih narodov, med katerimi mora vladati ravnopravnost, ne pa, da bi nekteri vse druge ne kot ravnopravne brate poleg sebe, ampak le kot podložne pod seboj imeli.

Naj toraj Avstrija naša nikar toliko ne posluša tistih mož, ki se morda le zato za centralizem ali dualizem potezajo, ker so v njem dobro pečenko za-se ovohali; marveč naj posluša mili glas narodov svojih, ki ji svoje národne stiske in potrebe razodevajo, in naj nikar toliko ne veruje onim, ki upijejo, da so „in ihrem Rechte beeinträchtigt“, če le ne smejo drugim, malim narodom po svoji stari navadi gospodariti, in katerim so vsi „staatsgefährliche Nationalitäts-Schwindler“, ki nečejo v državi, ktere temeljna postava je „ravnopravnost národna“, podlaga biti tujčevi peti.

Pa tudi tistih naj Avstrija naša nikar ne posluša, ki trdijo, da je vsa pravda za pravice národne, ktero oni „den elenden Sprachenhader“ imenujejo, prazna, neumna in brez potrebe. Komu namreč ni znano, da je že neizmerno krvi za obrambo njeno se prelilo in tudi letos je curkoma tekla v Šlezvik-Holštajnu. In temu se ne smemo čuditi, zakaj narod, ki sam sebe zaničuje, ni vreden, da ga kdo spoštuje; on še vreden ni, da ga zemlja nosi.

Takih toraj naj nikar ne posluša, kajti kar ni njim ljubo, ni tudi nam drago. In Nemci avstrijski, namesti da se hudujejo čez „unleidlichen Sprachenhader“, bi najbolje storili, če bi se tako obnašali, da ne bi preprirov zarad jezika vzrokovali. Saj vejo, da je nemščina v poprejšnjem času svoje meje prekoračila, da je drugim narodom narodnost izpodjedala. Zdaj pa, ko imajo vsi narodi pravico do obveljave svojega lastnega jezika, morali bi spoznati, da je njihova dolžnost nazaj v svoje meje se pomakniti in od vseh tistih krivičnih, druge narode žalivnih pravic odnehati, ktere je nemščina dozdej imela, sicer bi morala ravnopravnost narodna vedno le prazna beseda ostati. Kako namreč nam hoče solnce ravnopravnosti posijati, dokler se nemili oblaki, ki nam ga zakrivajo, ne bi iz mesta premaknili? Saj še sam vsegamogočni Bog lepega, jasnega vremena napraviti ne more, dokler dežja, groma in bliska ne ustavi. Nemci toraj, ako res dobro mislijo Avstrii, nikakor ne morejo zahtevati, da bi nemščina tudi za naprej v vsej svoji dosedanji časti in veljavi po vsej državi ostala; tudi ne morejo reči, da se jim pravica krati, ako se povsod in djansko vpelje ravnopravnost, ampak ako so oni resnični prijatli Avstrije, odpovedati se morajo vsem tistim predpravicom, ki se z idejo ravnopravnosti národne ne vjemajo. Potem gotovo ne bo nič več slišati od preprirov zarad jezika, in ravnopravnost narodna, ki je v sedanjem času duša države naše, bo izveličavna resnica.

Ravnopravnost, autonomijo in centralizacijo, kolikor je je neobhodno potrebno: dajte nam samo to troje in kmali bo rešena Avstrija in narodi njeni mnogih stisek, ki jo že toliko časa nadlegovajo. Vsi narodi namreč bodo srečni in zadovoljni in v tej sreči in zadovoljnosti narodov svojih bo Avstrija še le svojo pravo moč in veljavo zadobila.

In ako Bog dá, bo Avstrija v to privolila brže ko

si kdo misli, kajti prepričani smo, da ona, naj počne kar koli hoče, se vendar v sedanjem času iz svojih potreb izkopala ne bode, dokler narodom svojim iz njih ne pomaga. Kakor hitro se pa to zgodi, bo solnce ravnopravnosti národne tudi nam Slovencem pred vrata posijalo, ker, dokler nas pri pobiranju davkov in rekrutov ne izvzamejo, nas menda tudi pri delitvi političnih in národnih pravic izvzeli ne bodo.

Prvo torej: veljavo jeziku našemu v cerkvi, šoli, uradu in v javnosti! Potem še le bodo želje po nemščini in talijanščini, kar jih bo še ostalo, resnične in zares ozira vredne. Dokler se pa jeziku našemu v slovenskih deželah pravica ne skaže in le potrebnost tujih jezikov povdarja, se mi ravno tako zdi, ko da bi človeku noge odsekavali, pa ga z — bergljami tolažili.

Zatoraj rojaki! trudimo se za obveljavo slovenščine, ki je duša od duše naroda našega. Nikar se ne menimo za tiste zgubljene ovčice, katerim se zdi naša reč v naših šolah „škodljiva napaka“; marveč prizadevajmo si neutrudljivo, da se vpelje naš jezik v šole, v uradnije, vpeljimo ga povsod v javno življenje. Glasi slovenski naj se razlegajo pri gosposki mizi ravno tako, kakor v hišici revnega kmeta. Tista gospôda naša, ki se tega sramuje in kateri slovenščina ne diši, ker se ji zdi prekmečka, naj pomisli, da so nekdam tudi talijanščina, francoščina in nemščina le kmečki jeziki bili in takovi bi bili še dandanašnji, da se jih je tamošnja gospôda tako ogibala, ko se oni slovenščine. Ali ni se! Marveč vsi narodi, ktere med omikane in izobražene štejemo, so se odkrižali tujih, učenih, in se poprijeli svojih kmečkih jezikov, ktere so zdaj že toliko izobrazili, in ž njih pomočjo na znanstvenem polju toliko storili in napredovali, da so stare Grke in Rimljane, ki so poprej za „non plus ultra“ veljali, že zdavnej prekosili. Nemška gospôda sama se je najdalje jezika svojega sramovala, nazadnje je pa vendar tudi ona spoznala, da to nikamor ne kaže. Zato se je izkopala tudi ona iz supremacije mogočne latinščine in francoščine in poprijela se je svoje kmečke nemščine, dasiravno je takrat še tako malo čislana bila, da je pruski kralj Friderik rekel: „Jaz se pogovarjam po latinski z Bogom, po francozki z ljudmi, po nemški pa le s konji, ker nemščina ni za drugo.“ Da se je v tem silno motil sicer modri Friderik, nam svedoči sedanji stan literature nemške, ki se morda nobene druge na svetu ne ustraši.

Zatoraj rojaki predragi! nikar ne odlašajmo, nikar se ne umišljajmo, marveč čvrsto napredujmo po tistem edino pravem potu, po katerem je moral koračiti vsak narod, ki je hotel do više stopnje omike in blagostanja, do veljave in slave dospeti. Pokažimo svetu, da smo tudi mi za uk prebrisane glave, kakor je Vodnik od nas popeval. Ne bodimo toliko zaljubljeni v vse, kar ni našega, ampak obrnimo vse svoje dušne zmožnosti v povzdigo roda in doma svojega, v razvitje svojega prekrasnega jezika. V njem naj se nam zakoni dajajo, v njem naj se nam razlagajo; naš jezik naj bo zastava naše prihodnje sreče in slave. Ker pa svoje ljubimo, spoštujemo tudi drugo. A. D.

Slovansko slovstvo.

* Slédeči dvé knjigi ste upravo sada na svetlo prišle i se dobite pri podpisanom spisovatelju i založniku i v komisiji v slavjanskem knjigkupečtvě v Zlatnom Pragu.

1. **Uzajemni pravonic slavjanski**, to je, Uzajemna slovnica ali mluvnica slavjanska.

Ta slovnica ali mluvnica obseže v sebé zajedno šest slovníc, to je: slovnico cerkvenoslavjansku, rusku, horvatsko-serbsku, česku, poljsku i uzajemno slavjansku; dalje se ozira po priložnosti i na ostala književna

narečja slavjanska, namreč na gorotansko-slovensko i bolgarsko, na ugersko-slovensko i lužičko-serbsko, to činiva osobito onda, kada se v jednom ali drugom od njih najde nešto presno slavjanskoga, što se je zgubilo v glavnih naših književnih jezicah.

To je prva uzajemna slovnica slavjanska, kakove do sada ješće nismo imeli, i ktera je potrebna vsakomu Slavjanu, kteri želi i žada, lahko, berzo i dobro se naučiti slavjanščine v obče, ali nekteromu pojedinomu slovjanskomu narečju, budi kteromukoli. Ta uzajemna slovnica slavjanska želí i žada biti prijateljcoj sovetnicoj slovjanskim spisovateljem v dvojbenih slučajih, da bi po njoj lahko jednim pogledom preglednuli vsu slavjanščinu i da bi lahko i berzo našli slovnični tvar, izraz ali obrat običen i navaden vsemu slavjanstvu, ali vsaj večej straně slavjanstva, i da bi jim ne trebalo mudno i trudno v vsakom dvojbenom slučaji preiskavati vseh osem slovníc naših sadajnih književnih narečij. Tiskana je knjiga latinskimi pismeni ugledno v velikoj osmině i obseže 236 stran; dučanska cěna (Ladenpreis) ji je tri goldinarje avstr. vrědnosti.

2. Sveta brata Ciril i Metod slavjanska apostola; **Света брата Цирил и Метод славјанска апостола.**

To je kratki življenjepis tēh dvēh slavjanskih apostolov, v kterom se zanimivo razlaga, kako je slavjansko slovstvo cirilskimi i glagolitičkimimi pismeni procvětalo i kako se je slavjanska božja služba po obredu zapadne i po obredu izhodne cerkve ali širila, ali propadala v različnih slavjanskih plemenih i v različnih pokrajinah slavjanskih. Pripověda se, koliko su se trudili ti sveti muži sv. Ciril i sv. Metod, njuni pomagavci i naslědniki za slovstvo i za službu božju v slavjanskom jeziku. Ak ravno je někto uže več življenjopisov tēh dvēh apostolov prečital, bude v toj knjižici ješće ne malo zanimivega našel.

Tiskana je knjižica ugledno, i što je nešto neobičnoga v njej, je to, da je tiskana na jednoj straně latinskimi pismeni, na drugoj cirilskimi, i ima 176 stran; velja po dučanskoj cěne 70 kr. avstr. vrědnote.

Obě knjigi ste pisane jezikom uzajemnim, to je, takim, da vsaki književen Slavjan dosta lahko razumi, budi on kterogakoli plemena ali narečja slavjanskoga, samo Poljak bi razuměl težje.

Kto pošlje novce (denarje) v frankiranom listě podpisanomu spisovatelju i založniku, dobí iztis: uzajemne slovnice slavjanske po dva goldinarja i 50 kr., iztis knjižice: Ciril i Metod pa po 50 kr. avstr. vrědnote.

Gospodi predplatniki, kteri su na uzajemnu slovnico po jeden goldinar uže predplačali, naj blagovole poslati samo ješće 1 goldinar 50 kraje. i pri toj priči se jim pošljeta poslědnja dva dēla slovnice v jednom svezku, i s tēm je knjiga dokončana.

Matija Majar v Gorjah, Post Arnoldstein, Kärnten.

* *Izbrane narodne srbske pesmi.* S slovnico, tolmačenjem in rečnikom. Na svitlo dal Janko Pajk, c. kr. gimnazijski profesor v Kranji. V Gorici založil Dragotin Sohar, knjigotržec, 1865.

Prvi snopič te „Jugoslovenske knjige“ obseza 6 pesmi o Kraljeviči Marku, namreč: Uroš i Mrnjavčevići, Musa Kesedžija, Djemo Brdjanin, Arapin, sestra Leke kapetana in smrt kraljeviča Marka.

Po besedah g. izdajatelja samega je tej knjigi prvi namen, seznaniti slovenske rojake z lepoto srbskih národnih pesmi. Pritrditi moramo radostno, da se nam pot, ki jo je nastopil, zdi prava, posebno z ozirom na tiste, kterim sreča ni toliko prijazna, da bi si mōgli kupiti celo izvirno zbirko teh pesmi, ali kteri v dosedanjih okolinostih in po dosedanji naši odgoji niso imeli prilike, da bi se bili s cirilico seznanili. Vsem tem bo ta knji-